

VĚSTNÍK

Praha 30. srpna 2017

Ročník X., Číslo 8

VÝROČÍ

V srpnu si připomínáme 150. výročí narození osobnosti, která patří mezi Muže 28. října. Při této příležitosti jsme vydali již pátou bankovku z celé řady těchto pamětních bankovek, vycházejících už od roku 2013.

Vavro Šrobár, celým jménem Vavrinec Ján Šrobár se narodil v pátek 9. srpna 1867 v obci Lisková ležící v Liptovskom regionu v rodině zdejšího rolníka Štefana Šrobára a jeho ženy Márie Šeferové-Dvorské jako jedno z jejich dvanácti dětí.

Už v obecné škole zaujal místního učitele nebyvalým nadáním, který přesvědčil otce, aby dal syna dál studovat. Prošel gymnázia v Ružomberoku, Levoči a Banskej Bystrici, kde měl v roce 1886 maturovat. Těsně před složením zkoušky byl pro panslavistickou agitaci zcela vyloučen ze všech škol v zemích Uherské koruny. Nakonec složil maturitní zkoušku v Přerově v roce 1888 díky A. Pietrovi. Po složení maturity odešel studovat lékařskou fakultu na Karlovu univerzitu v Praze, kde studoval v letech 1888-1898. Plně se zapojil do slovenského akademického spolku Detvan, přispívajícího k rozvoji národního povědomí slovenských studentů a brzy se stal jeho vůdcem.

Po absolvování fakulty se vrátil do Ružomberka, kde si zřídil lékařskou praxi, kterou vykonával až do roku 1918. Kromě toho začal s Pavlem Blahom vydávat časopis Hlas, kde působil až do roku 1904. Jeho články byly velmi kritické až útočné proti uherské politice i proti martinskému centru Slovenské národní strany. Jeho hlavní spřízněncem byl Andrej Hlinka, volby však dopadly v jeho neprospěch. Oba dokonce poté čelili obvinění z podněcování proti Maďarům. Proces se konal koncem listopadu a 6. prosince 1906 byl Hlinka odsouzen na 2 roky, Šrobár na jeden rok, který si odpykával ve věznici v Segedině.

Po vypuknutí 1. světové války se aktivně zapojil do spolupráce s Maffii. Už při studiu se stal přívržencem Masarykových ideí a myšlenky českoslováckismu. V květnu 1917 se objevil v Praze, kde se při rozhovorech s Antonínem Švehlou a dalšími představiteli české domácí politické reprezentace zasazoval o zahrnutí Slovenska do připravovaného prohlášení českých poslanců o státoprávním uspořádání.

Na sociálnědemokratické manifestaci konané 1. května 1918 v Liptovskom Sv. Mikuláši vystoupil s požadavkem na právo sebeurčení „uherské větve československého kmene“. Toto prohlášení již koordinoval s požadavky Štefánika, Masaryka a Beneše jako slovenský signál pro jejich zahraniční politiku. Uherské úřady po zveřejnění zpráv Šrobára začali vyšetřovat a 14. srpna 1918 ho internovali v Ceglédu. Po měsíci se mu podařilo internační tábor opustit. Domů se nevrátil, ale cestoval po Slovensku a 28. října 1918 v ranních hodinách dorazil do Prahy. Stal se tak jako jediný Slovák přímým účastníkem aktu vyhlášení samostatnosti Československého státu a členem Revolučního národního shromáždění a jedním z mužů 28. října.

V první vládě Karla Kramáře jmenované 14. listopadu 1918 se stal ministrem zdravotnictví a současně ministrem pro správu Slovenska. Byl vyslán na Slovensko, kde organizoval státní správu nového státu. V roce 1920 byl krátce ministrem pro sjednocení zákonů a organizace správy známé jako ministerstvo pro unifikaci, v letech 1921-1922 byl ministrem školství a národní osvěty. Následně odešel na lékařskou fakultu Univerzity Karlovy, kde působil až do roku 1935 jako pedagog, kdy získal titul profesora. V letech 1925-1935 působil také jako senátor. Ve 30. letech se dostal do rozporu s Andrejem Hlinkou i Milanem Hodžou a v roce 1937 odešel do důchodu.

Po vzniku Slovenského štátu se zapojil do činnosti odbojových skupin, ale byl nucen se ukrýt v horách, kde ho zastihlo Slovenské národní povstání. Stal se spolupředsedou povstalecké Slovenské národní rady, se kterou odletěl do Moskvy jednat o budoucí vládě. V letech 1945-1946 byl ministrem financí. Po únoru 1948 přijal místo v Gottwaldově vládě opět jako ministr pro sjednocení zákonů a byl jím až do své smrti. Ta ho zastihla ve středu 6. prosince 1950 v Olomouci.

ZAPOMENUTO

Vždycky platilo, že každá firma má své sídlo. Ti malí živnostníci je měli ve svých krámcích nebo spíše v místě svého bydliště. U velkých firem to bývaly paláce. Ale co ty podniky, jejichž činnost nebyla vázána na přebujelou administrativu, ale jejich činnost byla roztroušena na více místech. Jedním z takových příkladů je i velkoobchod uhlím a dřívím firmy Josef. Alex Krejčík.

Josef Alexander Krejčík se narodil v Kyjevě na Rusi v roce 1869. V roce 1897 se vrátil do Prahy a krátce zde působil jako novinář, alespoň tak to uvedl v charakteru. Za krátko se stal účetním firmy R. Nothdurft, velkoobchod s uhlím a povoznictví z nádraží Státní dráhy. Teprve zde se naučil všechny potřebné znalosti k tomu, aby si sám v roce 1909 otevřel vlastní velkoobchod uhlím a dřívím. Začínal na tehdejším nádraží císaře Františka (dnes Hlavní nádraží), ale brzy měl prodej i u Žižkovské plynárny. Dále si najal pilu ve Slavonicích, zkrátka vytvořil opravdu velkoobchod jak se patří.

Jako správný Čech, zapojil se i on a jeho žena Josefína do spolkového života na Žižkově, kde se usadili. Krejčík zde koupil dům č.p. 623 v tehdejší Riegrově, dnešní Bořivojova. Působil v různých spolcích, byl revizorem Lidové banky v Praze. V roce 1919 byl zvolen i předsedou sportovního klubu Č.A.F.C. Královské Vinohrady.

To už nadešla doba kdy svůj prosperující velkoobchod přeměnil na firmu „Josef Alex. Krejčík, velkoobchod uhlím, dřívím a palivem při Československé družstevní bance, společnost s r. o.“. K založení došlo 18. ledna 1921 a základní kapitál činil 1.000.000 Kč. Novými jednateli se kromě Krejčíka stal prezident Československé družstevní banky, která nejen pomáhala firmu založit, ale vlastně ji odkoupila. Třetím jednatelem byl poslanec Jiří Stříbrný, pozdější ministr železnic, jehož aféru s uhlím jsme už popsali ve věstníku č.1/2015. Josef Alex Krejčík opustil firmu koncem roku 1921. Od roku 1923 ji ovládal František Stříbrný, který se nakonec stal i jejím majitelem. Krejčík se koncem 20. let stáhl do soukromí a občas vystoupil s veřejným projevem, naposledy v roce 1935, pak se jeho stopa ve veřejném životě ztrácí.

Prodejní bouda Krejčíkova velkoobchodu uhlím v Praze, 1910 (T9970)

SBĚRATEL 2017

Za týden začíná jubilejní 20. ročník veletrhu Sběratel, nejvýznamnější sběratelská akce svého druhu ve střední Evropě. Jako každý rok, i letos, tu najdete stovky stánků z více než 35 zemí celého světa. Svá zastoupení tu budou mít poštovní správy, mincovny a různorodí cizozemští i tuzemští sběratelé a obchodníci u jejichž stánků uvidíte aktuální nabídky jejich předmětů určených nejen sběratelům, ale všem kdo přijdou. Se svým stánkem nebude chybět ani naše muzeum.

Pro letošní rok jsme připravili speciální autorskou výstavu bankovek slovenského grafika Matěje Gábríše, který pro nás vytvořil i letošní, pátou bankovku z řady „Muži 28. října“ s motivem dr. Vavro Šrobára. Autor bankovek osobně navštíví veletrh v sobotu 9. září 2017 a pro zájemce z řad sběratelů bude uspořádána malá autogramiáda. Bonusem této akce bude i představení zbrusu nové bankovky s motivem A.C. Doyle a slavného Sherlocka Holmese. Bankovka bude slavnostně představena až se zahájením veletrhu.

Na co však musíte dát pozor je **VÝRAZNÁ ZMĚNA** v termínech pořádání veletrhu Sběratel. Dosavadní třídní cyklus se změnil a veletrh se bude konat pouze dva dny tedy **v pátek a v sobotu ve dnech 8.–9. září 2017**. Nezapomeňte tedy tuto změnu znovu poznamenat do svých diářů, aby jste veletrh nepropásli. Poukaz na vstupenku naleznete hned na další stránce tohoto věstníku. Vytiskněte si ho, vyplňte a u pokladny vyměňte za pouhou 1 Kč.

Stánek Muzea cenných papírů najdete pod číslem 215 a to na stejném místě jako v loňském roce. Výstavka bankovek bude hned u našeho stánku. Těšíme se na všechny návštěvníky, kteří přijdou za námi na Výstaviště v Praze-Letňanech.

POUKÁZKA NA ZVÝHODNĚNOU VSTUPENKU

SBĚRATEL

Mezinárodní veletrh poštovních známek, mincí, karet, pohlednic, minerálů a sběratelství

8. - 9. září 2017

PVA EXPO PRAHA Letňany | Pá 10⁰⁰ - 18⁰⁰, So 10⁰⁰ - 17⁰⁰

NEPLATÍ JAKO VSTUPENKA. Vstupenku obdržíte za 1 Kč po odevzdání této vyplněné poukázky u pokladny výstaviště PVA EXPO PRAHA Letňany.

Na veletrh Vás zve vystavovatel:

MUZEUM CENNÝCH PAPIRŮ

jméno návštěvníka:

firma:

ulice:

město: PSČ:

e-mail:

Prosíme vyplnit čitelně (tiskacím písmem). Bez vyplněných údajů je poukázka neplatná!

Sledujte on-line
po celý rok

novinky ze světa sběratelů

Sberatel.info

články, rozhovory, reportáže

Souhlasím se zpracováním údajů pro marketingové účely pořadatele dle zákona č. 101/2000 Sb.

www.sberatel.info

www.mineralyadrahkameny.cz

www.vinylexpo.cz

